

Αγάθη Γεωργιάδου • Κική Δεμερτζή

ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΗ

Σύμφωνα με τις Οδηγίες διδασκαλίας
και αξιολόγησης του μαθήματος

Περιεχόμενα

Προλογικό σημείωμα	9
--------------------------	---

Ο άνθρωπος και η φύση • Πόλη – Ύπαιθρος

1. ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ «Πίνοντας ήλιο κορινθιακό»	11
2. ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΡΑΝΤΑΡΗΣ «Ξυπνάμε και η θάλασσα ξυπνά μαζί μας»	19
3. ΝΙΚΟΣ-ΑΛΕΞΗΣ ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ «Αθήνα»	27
4. ΑΜΑΛΙΑ ΤΣΑΚΝΙΑ «Η πόλη»	27
5. ΚΟΣΜΑΣ Ι. ΧΑΡΠΑΝΤΙΔΗΣ «Χαλασμένες γειτονιές»	34
6. ΙΝΔΙΑΝΟΣ ΣΙΑΤΛ «Ένα παλιό μήνυμα για τον σύγχρονο κόσμο»	42

Λαογραφικά

7. ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ «Ο Τάκη-Πλούμας»	55
8. ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΑΞΙΩΤΗΣ «Η Άννα του Κλήδονα»	63
9. ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ «Να 'σαι καλή, δάσκαλε!»	74
10. ΝΙΚΟΣ ΕΓΓΟΝΟΠΟΥΛΟΣ «Ο Καραγκιόζης. Ένα ελληνικό θέατρο σκιών»	84

Οικογενειακές σχέσεις

11. ΠΕΡΛ ΜΠΑΚ «Η μάνα»	93
12. ΑΝΝΑ ΦΡΑΝΚ «Από το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ»	102
13. ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΛΥΜΠΕΡΑΚΗ «Οι Κυριακές στη θάλασσα»	113
14. ΝΑΖΙΜ ΧΙΚΜΕΤ «Νανούρισμα στον γιο μου»	122

Θρησκευτική ζωή

15. Κ.Π. ΚΑΒΑΦΗΣ «Στην εκκλησία»	129
16. ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ «Τ' άσπρο ξωκλήσι»	137
17. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ «Κάποια Χριστούγεννα»	145
18. ΓΚΟΤΧΟΛΤ ΕΦΡΑΪΜ ΛΕΣΙΝΓΚ «Η ιστορία του δαχτυλιδιού»	157

Εθνική ζωή

19. ΑΚΡΙΤΙΚΟ «Ο Διγενής»	169
--------------------------------	-----

20. ΚΛΕΦΤΙΚΟ «Του Βασίλη»	178
21. ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΛΒΟΣ «Eis Σάμον»	188
22. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ «Η καταστροφή των Ψαρών»	197
23. ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ «Eρηωμένα χωριά»	206
24. ΜΕΛΠΩ ΑΞΙΩΤΗ «Από δόξα και θάνατο»	214
25. ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΕΙΜΩΝΑΣ «Eξι χιλιάδες νέοι»	225
26. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ «Το συρματοπλέγμα του αίσχους»	234

Παλαιότερες μορφές ζωής

27. ΔΙΔΩ ΣΩΤΗΡΙΟΥ «Όταν πρωτοκατέβηκα στη Σμύρνη»	247
28. ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ «Πάσχα τ' Απρίλη»	263
29. ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ «Χρονικό»	277
30. ΑΝΤΟΝ ΤΣΕΧΩΦ «Ένας αριθμός»	288

Ταξιδιωτικά κείμενα

31. ΖΑΚ ΠΡΕΒΕΡ «Βγαίνοντας από το σχολείο»	301
32. ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ «Μια Κυριακή στην Κνωσό»	312
33. ΝΙΚΟΣ-ΑΛΕΞΗΣ ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ «Η εξοχική Λευκάδα»	322
34. ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΣΑΓΛΗΣ «Τόκιο»	332

Η αποδημία • Ο καπμός της ξενιτιάς • Ο ελληνισμός έξω από τα σύνορα • Τα μικρασιατικά • Οι πρόσφυγες

35. Δημοτικά τραγούδια της ξενιτιάς «Θέλω να πα στην ξενιτιά»	339
«Ξενιτεμένο μου πουλί»	345
36. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΤΖΗΣ «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα»	353
37. ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ «Η επιστροφή του Αντρέα»	363
38. ΜΠΕΡΤΟΛΤ ΜΠΡΕΧΤ «Για τον όρο “μετανάστες”»	375
39. ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ «Γλυκό του κουταλιού»	386
40. ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΛΤΙΝΟΣ «Δύο γράμματα της Χαράς»	398
41. ΑΛΚΗ ΖΕΗ «Αναμνήσεις της Κωνσταντίνας από τη Γερμανία»	410

Αθλητισμός

42. ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ ΜΑΒΙΛΗΣ «Καλλιπάτειρα»	421
43. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΙΓΓΑΣ «Η τρίπλη των ονείρων»	433
44. ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΣΑΜΠΑ «Τοπική ομάδα»	442
45. ΝΙΚΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ «Η εσχάτη των ποιών»	449

Η αγάπη για τους συνανθρώπους μας • Οι φιλικοί δεσμοί • Η αγάπη

46. ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΟΥΖΟΣ «Τα πουλιά δέληαρ του Θεού»	461
47. ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΛΗΣ «Γιατί;»	469
48. Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ «Η κυρία Νίτσα»	481
49. ΖΩΡΖ ΣΑΡΗ «Και πάλι στο σχολείο...»	495
50. ΑΝΤΟΥΑΝ ΝΤΕ ΣΑΙΝΤ-ΕΞΥΠΕΡΥ «Ο μικρός πρίγκιπας και η αλεπού»	505
51. ΙΒΑΝ ΓΚΟΛ «Μαλαισιακά τραγούδια»	517

Η βιοπάλη • Το αγωνιστικό πνεύμα του ανθρώπου

52. Κ.Π. ΚΑΒΑΦΗΣ «Θερμοπούλης»	523
53. ΕΛΛΗ ΑΛΕΞΙΟΥ «Όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν»	532
54. ΔΗΜΗΤΡΑ Χ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ «Για ένα παιδί που κοιμάται»	541
55. ΑΝΩΝΥΜΟΣ «Το τραγούδι του Γιανγκ»	551

Προβλήματα της σύγχρονης ζωής

56. ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ «Τι έπαιξα στο Λαύριο»	555
57. ΜΑΡΙΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΟΥ «Στην εποχή του τσιμέντου και της πολυκατοικίας»	565
58. ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ «Γραφείον ευρέσεως εργασίας»	575
59. ΤΑΣΟΣ ΚΑΛΟΥΤΣΑΣ «Με το λεωφορείο»	586
60. ΤΙΤΟΣ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ «Ιστορία του λαβύρινθου»	602
61. ΕΝΤΙΤΑ ΜΟΡΡΙΣ «Τα λουλούδια της Χιροσίμα»	611
62. ΤΟΛΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ «Όταν πεθαίνει ένα παιδί»	625
63. ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΚΑΝΑΣ «Στα καμένα»	633

Οι φίλοι μας τα ζώα

64. ΝΙΚΟΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ «Οι γάτες των φορτηγών»	641
65. ΕΡΜΑΝ ΕΣΕ «Ο ήλυκος»	650
66. ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΟΥΡΟΥΝΗΣ «Άνθρωποι και δεληφίνα»	661
67. ΜΙΛΟΣ ΜΑΤΣΟΟΥΡΕΚ «Ο μεταξοσκώληκας»	673
68. Ε.Χ. ΓΟΝΑΤΑΣ «Ο σκαντζόχερος»	681

1

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ Πίνοντας ήλιο κορινθιακό

Ο ποιητής και η εποχή του

Ο Οδυσσέας Ελύτης (φιλολογικό ψευδώνυμο του Οδυσσέα Αλεπουδέλη) γεννήθηκε το 1911 στο Ηράκλειο της Κρήτης, από εύπορη οικογένεια από τη Μυτιλήνη. Το 1914 εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του μόνιμα στην Αθήνα, όπου τέλειωσε το σχολείο και γράφτηκε στη Νομική. Ήδη όμως από τον προηγούμενο χρόνο (1929) τον είχε απορροφήσει η ποίηση. Διάβαζε Καβάφη και Καρυωτάκη, καθώς και Ελιάρ, που τον έφερε σε επαφή με την υπερρεαλιστική ποίηση. Το 1935 συνδέθηκε στενά με τον Ανδρέα Εμπειρίκο και άρχισε να δημοσιεύει τα πρώτα του ποιήματα στο περιοδικό *Νέα Γράμματα*. Το 1940-1941 επιστρατεύτηκε ως ανθυπολοχαγός και πήγε στο μέτωπο της Αλβανίας. Το 1979 τιμήθηκε με το Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας της Σουηδικής Ακαδημίας. Πέθανε το 1996 στην Αθήνα.

Από τις πρώτες ποιητικές συλλογές του η ποίηση του Ελύτη διαπνέεται από φως, αισιοδοξία και δροσιά. Οι στίχοι του αντανakλούν την ελληνική φύση, το Αιγαίο, τη μυθική και ιστορική ελληνική παράδοση, τον έρωτα και τη χαρά της ζωής. Στίχοι ελεύθεροι, εικόνες μοναδικές, πρωτότυποι συνδυασμοί λέξεων, βαθύ αίσθημα αρμονίας, μορφή αυστηρή, καθοδουημένη. Ο Ελύτης είναι ο ποιητής των αισθήσεων, του ήλιου, της θάλασσας, της μαγείας. Μερικοί τίτλοι ποιητικών συλλογών του είναι: *Προσανατολισμοί*, *Ήλιος ο πρώτος*, *Άσμα ηρωικό και πένθιμο για το χαμένο ανθυπολοχαγό της Αλβανίας*, *Το άξιον εστί*, *Το μονόγραμμα*, *Ήλιος ο ηλιάτορας*, *Μαρία Νεφέλη*, *Ο μικρός*

ναυτίλος, Δυτικά της Πύπης κ.ά. Δημοσίευσε επίσης μελέτες και δοκίμια, όπως *Η μαγεία του Παπαδιαμάντη, Ανοιχτά χαρτιά, Εν λευκώ*.

Το θέμα του έργου – Περιληπτική απόδοση

Το ποίημα προέρχεται από την ποιητική συλλογή *Ήλιος ο πρώτος*, που δημοσιεύτηκε στη διάρκεια της Κατοχής (1943). Σε πείσμα της εποχής, η συλλογή εκφράζει αισιοδοξία και το ποίημα αποτελεί έναν ύμνο στη χαρά της ζωής, την ομορφιά της φύσης, το φως και τον έρωτα. Θέμα του ποιήματος είναι η επίδραση της φύσης στον ποιητή και η ελπίδα που του προσφέρει για έναν ομορφότερο κόσμο. Τριγυρνώντας στην εξοχή μια καλοκαιριάτικη μέρα, νιώθει μέσα του, μαζί με τον ήλιο, και τη χαρά της ζωής και ξαναπλάθει τον κόσμο όμορφο και αγνό.

Δομή

[Ο χώρος]

Ο χώρος είναι ζωτικός και απλώνεται από το συγκεκριμένο μέρος, την Κόρινθο (που μπορεί να λειτουργεί απλώς συμβολικά), σε όλη την ελληνική φύση (αμπέλια, θάλασσες, γη, ουρανό) και από εκεί στον κόσμο.

[Ο χρόνος]

Μια φωτεινή μέρα του καλοκαιριού στην εξοχή. Όλες οι ενέργειες του ποιητή τοποθετούνται στο αφηγηματικό παρόν με τη χρήση του δραματικού ενεστώτα.

[Η δομή του έργου]

Το ποίημα μπορεί να διακριθεί σε δύο ενότητες, όσες και οι στροφές:

1η ενότητα

Πρώτη στροφή (στίχοι 1-8): Απολαμβάνοντας τη φύση.

2η ενότητα

Δεύτερη στροφή (στίχοι 9-15): Ξαναπλάθοντας τον κόσμο.

[Τα πρόσωπα]

Ο ποιητής-αφηγητής και ο κόσμος.

Ερμηνευτική προσέγγιση

1. Ποιες ενέργειες κάνει ο ποιητής-αφηγητής και ποιο το αποτέλεσμα τους;

▶ Με τέσσερις ενεργητικές μετοχές (*πίνοντας ήλιο, διαβάζοντας τα μάρμαρα, δρασκελίζοντας αμπέλια θάλασσες, σημαδεύοντας με το καμάκι*) και δώδεκα ρήματα (*γλιστρά, βρήκα, αποστηθίζει, χαίρεται, ανοίγει, πίνω, κόβω, χώνω, αρδεύουνε, σκίζουν, φεύγω, ξαναγίνεται*), ο ποιητής-αφηγητής δείχνει να δραστηριοποιείται έντονα και να απολαμβάνει με όλες τις αισθήσεις του τη φύση και τον πολιτισμό της Ελλάδας (τον ήλιο, τα απέραντα αμπέλια, τις θάλασσες, τις στεριές της): Μελετά τα αρχαία μνημεία, καμακώνει ψάρια, ευφραίνεται με το νερό και τους καρπούς της, δροσίζεται μες στον άνεμο, οσφραίνεται τις ευωδιές των λεμονιών και τη γύρη του καλοκαιριού, ανακαλύπτει τις κρυφές πηγές του ερωτισμού της (στ. 1-11). Όλες αυτές οι ενέργειες επιδρούν ευεργετικά στην ψυχή του και τον αναζωογονούν, του χαρίζουν σωματική και ψυχική πληρότητα, τον βοηθούν να εμβαθύνει στην ουσία των πραγμάτων και να αποκτήσει αυτοπεποίθηση, δύναμη και αισιοδοξία για το μέλλον (*Τα πράσινα πουλιά σκίζουν τα όνειρά μου*). Έτσι, ο ποιητής-αφηγητής αλληάζει οπτική, βλέπει διαφορετικά τον κόσμο: Τον ονειρεύεται στα *μέτρα της καρδιάς* του, με την πρωταρχική ομορφιά του.

2. Ποιες αισθήσεις του ποιητή ενεργοποιεί η επαφή με τη φύση;

▶ Όλες οι αισθήσεις του ποιητή ενεργοποιούνται από την επαφή με τη φύση: η γεύση (*πίνοντας ήλιο, πίνω νερό*), η όραση, που απλώνεται στα μάρμαρα, τ' αμπέλια, τις θάλασσες, τις στεριές, τα ψάρια, τις λεμονιές, η ακοή του, που γεμίζει με ψαλμούς του ήλιου και ήχους από τις *φυλλωσιές του ανέμου*, η αφή, καθώς αγγίζει ακόμα και τον άπιαστο άνεμο, και η όσφρησή του, που γεμίζει με το άρωμα των λεμονιών.

3. Τι οραματίζεται ο ποιητής καθώς απολαμβάνει την ομορφιά του ελληνικού τοπίου;

▶ Η φύση χαρίζει στον ποιητή μέσω των αισθήσεων μια «πλητύτερη ματιά» και τον κάνει να βλέπει τον κόσμο πανοραμικά, τον μετράει στα *μέτρα της καρδιάς* του κι έτσι ο κόσμος *ξαναγίνεται / όμορφος από την αρχή*. Ορα-

ματίζεται δηλαδή έναν κόσμο πιο όμορφο και παρθένο, που έχει την ομορφιά και την αγνότητα της φύσης.

4. Ποιες επιδράσεις από τον υπερρεαλισμό μπορείτε να διακρίνετε στο ποίημα;

- ▶ Μερικά από τα βασικά γνωρίσματα του υπερρεαλισμού είναι τα εξής:
- Η καταγραφή μιας ψυχικής πραγματικότητας.
- Η αποθέωση των αισθήσεων.
- Η συνειρμική σύνθεση σκηνών, όπως ακριβώς γίνεται στην κατάσταση του ονείρου.
- Η εικονοπλαστική φαντασία.
- Η ακριβολογία και η αυτοδυναμία των λέξεων.
- Οι γλωσσικές ανατροπές.
- Η υποτυπώδης στίξη.

Με βάση τα παραπάνω, ο Ελύτης αξιοποιεί πολλά στοιχεία από τον υπερρεαλισμό σε αυτό το ποίημα: Καταγράφει την ευεξία και την αισιοδοξία που εισπράττει από την επαφή με την ελληνική φύση, οι εικόνες του ενεργοποιούν τη φαντασία, οι λέξεις του είναι δυναμικές (*μάρμαρα, αμπέλια, θάλασσες, καμάκι, ψάρι, φύλλα, ανέμου, λεμονιές*), ο στίχος του είναι απελευθερωμένος από δεσμεύσεις, γίνεται ευρεία χρήση της μεταφοράς (*πίνοντας ήλιο, ένα τόμα ψάρι, τα πράσινα πουλιά σκίζουν τα όνειρά μου κ.ά.*) και η στίξη είναι υποτυπώδης. Κυρίως όμως στο ποίημα αποθεώνονται οι αισθήσεις. Ο ίδιος ο Ελύτης έλεγε ότι έφερε στην ποίηση μια μέθοδο κατανόησης του κόσμου μέσω των αισθήσεων και αυτό το όφειλε στον υπερρεαλισμό.

5. Ποιο ρηματικό πρόσωπο αξιοποιείται στο ποίημα και ποια η λειτουργία του;

- ▶ Με απόλυτη συνείδηση του ρόλου του, ο ποιητής καταγράφει σε πρώτο ρηματικό πρόσωπο (*Βρήκα, Πίνω, Χώνω, Φεύγω*) μια σειρά από ενέργειες με τις οποίες ανακαλύπτει όλες τις πλευρές του ελληνικού τοπίου, από το οποίο αντλεί ευεξία και αισιοδοξία. Η χρήση του α΄ ρηματικού προσώπου αναδεικνύει την πίστη του στην αναλλοίωτη αξία και τη δύναμη της φύσης στην αναγέννηση του κόσμου.

Τεχνικές αφήγησης – Εκφραστικοί τρόποι

[Η ποιητική αφήγηση]

Η ποιητική αφήγηση είναι πρωτοπρόσωπη και ο ποιητής συμμετέχει σε ό,τι αφηγείται (ομοδιηγητικός αφηγητής).

[Γλώσσα – Ύφος – Στιχουργική]

Η γλώσσα είναι πλούσια, ζωντανή δημοτική, παραστατική και θυρική, μεταφορική. Κύριο γνώρισμά της είναι η άλογη σύζευξη των λέξεων, στοιχείο που ο ποιητής δανείζεται από τον υπερρεαλισμό.

Το ύφος είναι γλαφυρό και θυρικό, φυσιολατρικό.

Από την άποψη της στιχουργικής το ποίημα χωρίζεται σε δύο στροφές, που συνδέονται με έναν εσωτερικό-νοηματικό ιστό. Η πρώτη στροφή αποτελείται από οκτώ στίχους και η δεύτερη από επτά. Οι στίχοι δεν έχουν συγκεκριμένο μέτρο ούτε ομοιοκαταληξία (στοιχείο νεωτερικής ποίησης).

[Εκφραστικοί τρόποι]

- **Μεταφορές:** *Πίνοντας ήλιο κορινθιακό, Δρασκελίζοντας αμπέλια θάλασσες, Βρήκα τα φύλλα που ο ψαλμός του ήλιου αποστηθίζει, Οι ηεμονιές αρδεύουνε τη γύρη της καλοκαιριάς.*
- **Προσωποποιήσεις:** *Ο πόθος χαίρεται ν' ανοίγει, Ο ψαλμός του ήλιου αποστηθίζει, Οι ηεμονιές αρδεύουνε.*
- **Παρήχηση του μ και του ια, χιαστό και ομοιοτέλειτο:** *με μια ματιά / Ματιά πλάτιά.*
- **Μετωνυμία:** *στεριά* (αντί για γη)

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

1. **Σε ποια σημεία του ποιήματος διακρίνεται η σχέση του ποιητή με τη φύση; Πώς βιώνει τη σχέση αυτή ο ποιητής;**
  - ▶ Η φύση προσφέρει στον ποιητή αισιοδοξία, σωματική και ψυχική ευεξία και ανανεωτική, δημιουργική διάθεση, ώστε να αναζητεί έναν νέο κόσμο, αναγεννημένο. Νιώθει πως ανεβαίνει ψηλά και βλέπει πανοραμικά

τον κόσμο, τον μετράει στα μέτρα της καρδιάς του κι ο κόσμος ξαναγίνεται / όμορφος από την αρχή. Η φύση χαρίζει στον ποιητή μέσω των αισθήσεων πλατύτερη ματιά και τον κάνει να τον βλέπει πιο όμορφο και παρθένο.

2. Καταγράψτε με τη σειρά τις ενέργειες που κάνει ο ποιητής. Γιατί στο τέλος εμφανίζεται να «φεύγει»; Σε ποια κατεύθυνση υποτίθεται ότι κινείται;

▶ Ο ποιητής απολαμβάνει τον ήλιο, τον ρουφάει (πίνοντας ήλιο), μελετά τις αρχαίες επιγραφές (διαβάζοντας τα μάρμαρα), περιπλανιέται μέσα στ' αμπέλια και στις θάλασσες (δρασκελίζοντας αμπέλια θάλασσες), καμακώνει ψάρια (σημαδεύοντας με το καμάκι), αναζητεί και βρίσκει τα φύλλα που λούζονται στο φως (βρήκα τα φύλλα που ο ψαλμός του ήλιου αποστηθίζει). Κι ακόμα πίνει νερό, κόβει και τρώει τον καρπό, χώνει το χέρι του στις φυλλωσιές του ανέμου, απολαμβάνει το πράσινο και οσφραίνεται τις ευωδιές της φύσης. Απολαμβάνοντας τη φύση με όλες τις αισθήσεις του, αναδημιουργεί μέσα του τον κόσμο καλύτερο, πιο παρθένο και αγνό.

Με όλες αυτές τις ενέργειες, υποβάλλεται η αίσθηση ενός ανθρώπου που αγκαλιάζει πλατιά όλη τη φύση. Αυτή η αίσθηση αποτυπώνεται με το ρήμα «φεύγω», που δείχνει τη νοερή περιήγησή του σε έναν κόσμο αναγεννημένο.

3. Η συγγραφέας Λιλή Ζωγράφου χαρακτήρισε τον ποιητή Ελύτη «ηλιοπότη» (η λέξη προέρχεται από το έργο του ποιητή Άξιον εστί). Ποια ειδική σημασία έχει το ρήμα «πίνω» τις δύο φορές που το συναντάμε στο ποίημα;

▶ Ο Ελύτης αποκαλείται «ηλιοπότης ποιητής», γιατί η ποίησή του είναι διαποτισμένη από το φως και τον ήλιο. Με το ρήμα πίνω ο ποιητής αισθητοποιεί την ευεργετική επίδραση του ήλιου όχι μόνο στο σώμα και την ψυχή του αλλιά και στην ποίησή του. Το φως του λούζει τους στίχους του, ιδίως στις πρώτες ποιητικές του συλλογές.

Διαθεματικές δραστηριότητες

1. **Θυμηθείτε ένα τοπίο της ελληνικής φύσης στο οποίο εντοπίζετε αρκετά στοιχεία που υπάρχουν και στο τοπίο του ποιήματος. Πείτε πού βρίσκεται και περιγράψτε το. Τοπία της ελληνικής φύσης θα βρείτε και σε πολλά φωτογραφικά λευκώματα.**
  - ▶ Μια αναζήτηση ενός ελληνικού κυκλαδίτικου νησιού μπορεί να χρησιμεύσει ως αφορμή για την εργασία. Ενδιαφέροντα τοπία της ελληνικής φύσης έχει και ο ίδιος ο Ελύτης στα κομμάτια του.

Τα βασικά στοιχεία του ελληνικού τοπίου είναι: η θάλασσα, τα ψαροκάικα, οι αμπελόφυτες πηλαγίες, τα αρχαία ερείπια κάστρων, οι ελιές κτλ.
2. **Προσπαθήστε να αναπαραστήσετε ζωγραφικά το ποίημα, επικεντρώνοντας την προσοχή σας σε εκείνα τα φυσικά στοιχεία που μπορούν να αναπαρασταθούν.**
  - ▶ Τα κύρια στοιχεία της ζωγραφιάς είναι: ο ήλιος, τα αμπέλια, η θάλασσα, τα ψάρια, οι καρποί, οι φυλλωσιές.

Ασκήσεις δημιουργικής γραφής

1. **Αλλάξτε τις μετοχές της πρώτης στροφής με ρήματα οριστικής ενεστώτα. Τι νομίζετε ότι αλλάζει στο ποίημα;**

Πίνω ήλιο κορινθιακό
 Διαβάζω τα μάρμαρα
 Δρασκελίζω αμπέλια θάλασσες
 Σημαδεύω με το καμάκι
 Ένα τάμα ψάρι που γλιστρά
 Βρήκα τα φύλλα που ο ψαλμός του ήλιου αποστηθίζει
 Τη ζωντανή σεριά που ο πόθος χάρεται ν' ανοίγει.

  - ▶ Το ποίημα αυτομάτως χάνει την υπαινικτικότητα και τη λυρική πνοή του και αποκτά πεζότητα και αφηγηματικότητα, γίνεται ένας κατάλογος

ενεργειών. Με τις μετοχές ο ποιητής αφήνει ανοιχτή την προοπτική της αλληλαγής του από την περιπλάνηση μέσα στην ελληνική φύση.

2. Αλλάξτε τα ρήματα της δεύτερης στροφής από ενεστώτα σε αόριστο. Ποια εκδοχή προτιμάτε και γιατί;

▶ Έπινα νερό έκοβα καρπό

Έχωνα το χέρι μου στις φυλλώσιές του ανέμου

Οι λημονιές αρδεύανε τη γύρη της καλοκαιριάς

Τα πράσινα πουλιά έσκιζαν τα όνειρά μου

Έφευγα με μια ματιά

Ματιά πηλατιά όπου ο κόσμος ξανάγινε

Όμορφος από την αρχή στα μέτρα της καρδιάς.

Υποκειμενική η απάντηση. Ο ενεστώτας δραματοποιεί στο παρόν το περιεχόμενο της ποιητικής αφήγησης. Ο αόριστος αφήνει την αίσθηση μιας νοσταλγικής αναπόλησης στο παρελθόν.

Το βιβλίο αυτό αποτελεί απαραίτητο βοήθημα για τον μαθητή της Β΄ Γυμνασίου καθώς προσεγγίζει όλα τα κείμενα του σχολικού βιβλίου *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* σύμφωνα με τις νέες οδηγίες διδασκαλίας και αξιολόγησης που ενθαρρύνουν την κριτική και δημιουργική επικοινωνία των μαθητών με τα λογοτεχνικά κείμενα.

Για κάθε κείμενο περιλαμβάνει:

- Γραμματολογικά στοιχεία για τον συγγραφέα, το έργο και την εποχή του
- Το θέμα του έργου και περιληπτική απόδοσή του
- Δομή του κειμένου με πληροφορίες για τον χώρο, τον χρόνο, τις νοηματικές ενότητες και τα πρόσωπα
- Ερμηνευτική προσέγγιση μέσα από ερωτήσεις – απαντήσεις ποικίλων τύπων (κατανόησης περιεχομένου, γλωσσικές, υφολογικές, δομικές, κριτικής αποτίμησης αξιών και στάσεων, αναγνωστικής ανταπόκρισης κ.ά.)
- Τεχνικές αφήγησης – Εκφραστικούς τρόπους / μέσα
- Απαντήσεις σε όλες τις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου και στις διαθεματικές δραστηριότητες
- Ασκήσεις δημιουργικής γραφής με ενδεικτικές απαντήσεις ή προτάσεις επεξεργασίας που δεν περιορίζουν την πρωτοβουλία των μαθητών, αλλά ενθαρρύνουν τη δημιουργική τους ανάγνωση.

Από τις εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ** κυκλοφορεί:

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Νεοελληνική Γλώσσα, Λογοτεχνία, Ιστορία

Αγάθη Γεωργιάδου, Κική Δεμερτζή

ISBN:978-618-03-1318-5

9 786180 313185

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 81318